

Izredno zanimivo je bilo predavanje c. kr. učitelja glasbe g. H. Družoviča. Na podlagi svojih pesmaric nam je v jasnem in jednatem govoru raztolmačil svojo metodo pevskega pouka. Gleda petja po notah je razpršil napačno mnenje, češ, da bi bilo učence pripraviti do a vista petja po sekiricah. G. predavatelj je žel za svoje izvajanje vsestransko pohvalo navzočih. Petje je ena izmed onih disciplin, ki se žal še tudi v novodobni šoli goji vse premalo; glede predavateljevih nazorov o narodni pesmi pa se bodo mnenja najbrž križala. Eventualna javna polemika v tej zadevi bi bila po mojem mnenju umestna.

Za obrambni sklad „Zaveze“ se sklene za letos prispevek K 10.

Prihodnje zborovanje se vrši v Poljčanah.

Učiteljsko društvo za marib. okolico je zborovalo dne 3. sušca t. l. v Mariboru. Zborovanja se je udeležilo 49 članov in članic. Pristopili so tov. Olga Jurko in tov. Matej Tušek. Gostoval nam je tov. Slopšek iz Laškega okraja. Živel! Po običajnem pozdravu navzočih se predsednik Požegar spominja veselih dogodiljav učiteljstva. Priljubljeni g. nadzornik Josip Schmoranz je imenovan vadniškim učiteljem na marib. učiteljsku. Predsednik in tov. Lavter se mu v imenu društva poklonita in čestitata na imenovanju, a naj izrečeta, da učiteljstvo žaluje, izgubiti prevrlega in neumorno delavnega boritelja našega stanu. V imenu društva vpošlje predsednik bivšemu nepozabnemu nadzorniku prof. dr. J. Bezjaku najtoplejo čestitko k njegovemu imenovanju ravnateljem II. drž. gimn. v Ljubljani.

Preide se k dnevnemu redu. Zapisnik se odobri. Po enoglasnem sklepu se zviša članarina od 3 K na 4 K; veljavno že za leto 1910. P. n. tovariši, ki so vposlali članarino potom social. odseka, naj blagovolijo dodati osebno blagajničarju ostali znesek. Društvo plačuje za učiteljske 2 iztisa „U. Tovarša“: denar se vpošlje „Zavezi“ v Ljubljano. Delegatom letošnjemu glavnemu zborovanju „Zveza“ v Celju so izvoljeni: tov. Regoršek E., Robnik Ivan, Rado Mejovšek. — Zavarovalnemu društvu proti nezgodam se je plačala članarina 28 K 18 h. Drugi dopisi so se vzeli na znanje.

Društvo je šlo z letom 1909 — 42 tovarišev in 18 tovarišic; skupaj 60 pravih in 4 častne člane. Med letom so pristopili: 1 tovariš in 4 tovarišice; izstopili 1 tovariš — umrl in 2 tovarišici — premešeni v drug šolski okraj.

Odborovi seji sta bili 2; zborovanj pa 6, oziroma 7. Podavanja: g. prof. Luka Lavter je podal na podlagi svoje računic o svoji računski metodi; Požegar: V proslavo 40 letnice obstanka I. šol. zakona; Vodenik Š.: Ljudska šola in kmetiško vprašanje. Dve podavanji sta izostali zaradi slabega obiska in neugodnega vremena.

Prosi se, o pravem času prisostvovati odborovim sejam, kdaj se vrši novo zborovanje društva in kje, se oznani pravočasno.

Na veselo snidenje! M.

Goriško.

Učiteljsko društvo sežanskega šol. okraja zboruje 17. t. m. ob 10. uri predpoldne pod Repentabrom.

Pri zborovanju referira tov. gđc. Fani Živec.

Žena v zgodovini in razvoju kulture". Po zborovanju ima prvo vajo novonastavljeni orkester.

K temu sestanku se vabi vljudno vse p. n. ude in udinje društva, dobro došli so nam pa tudi tovariši in tovarišice iz sosesčine in prijatelji šolstva.

Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Učiteljsko društvo za goriški okraj je imelo dne 3. t. m. svoj letni občni zbor v Gorici v „Trgovskem domu“. Udeležba je bila jako lepa. Razen domačega učiteljstva so bili tudi gostje iz tolimskega in sežanskega okraja in tržaške okolice. Predsednik tov. Ign. Križman pozdravi navzoče z običajnim pozdravom. Na to sporoča, da je deželni zbor v zadnjem zasedanju ovrgel prošnjo glede materialnega izboljšanja učiteljstva goriške dežele. Spominja se dalje grdih napadov v klerikalnih listih na velezaslužno družbo sv. C. in M. in se je dalo ogorčenje na nujni predlog tov. Mrmolje s tem, da pristopi goriško učiteljstvo k obrambnemu skladu z 200 K. Ta lepa misel je bila z velikim odobravanjem sprejeta od vsega učiteljstva. Po sprejetem predlogu prečita tajnik tov. Jak. Rojic zapisnik zadnjega zborovanja in poda na to poročilo o društvenem delovanju v letu 1909. Društvo je imelo v prejšnjem letu 5 zborovanj s 4 predavanji. Priredilo je tudi 2 poučna izleta. Kakor je dalje razvidno iz letnega poročila, se je društvo pri vseh zborovanjih tudi resno pečalo z razmišljanjem raznih aktualnih društvenih in stanovskih zadev in sprejele so se vsakikrat razne resolucije.

Blagajnik tov. P. Plesničar prečita račun, ki pokaže, da ima društvo 133 K 21 v preostanka. Za pregledovalca računov se izbere tov. R. Vižintin in U. Pavlica, ki sta račune našla v najpleššem redu.

Zdaj poda tov. Čenčič 4 predloge. Trije se sprejmejo, enega se je ovrglo, ker bi bil brezuspešen. Predlogi, ki so bili sprejeti, se glase:

1. Društveni odbor naj se obrne na c. kr. okrajni šolski svet s prošnjo, naj odkaže goriš-

kemu učiteljstvu draginjsko doklado, dokler dežela ne izboljša njegovega stanja.

2. Učitelji, ki se čutijo sposobne, naj sklicujejo shode po vaseh in naj pojasnujejo ljudem o delovanju sedanjih poslancev v deželni hiši in v kake namene uporabljajo deželni denar.

3. Učiteljstvo naj odgovarja na nesramne napade po klerikalnih listih.

Po sprejetju teh predlogov so prišli v dvorano k zborovanju učiteljskega v spremstvu gospoda ravnatelja Bežka in gospoda profesorja Šubica.

Pri zadnjem zborovanju se je namreč sklenilo naprositi gospoda ravnatelja Bežka, da bi dovolil učiteljskemu združenju tečaja udeleževati se naših zborovanj, in sicer vsaj predavanj. In res, gospod ravnatelj je bil tako priazen in je takoj ustrelel našemu sklepu ter dovolil učiteljskemu posečati naša zborovanja. Hvala mu!

Predsednik tov. Ign. Križman presrečno pozdravi gospoda ravnatelja in g. profesorja Šubica, zahvalivši se jima, ker sta posetila naš shod; enako se zahvali učiteljskemu združenju, da bi ta poset ne bil zadnji.

Prvi je predaval tov. Andrej Vodopivec o kometih. Predaval je jako poljudno in zanimivo o tem predmetu, za kar je žel tudi pohvalo od vsega učiteljstva. Drugi predavatelj je bil tov. E. Praprotnik. Predaval je o zgodovinskem pouku v ljudski šoli ter pokazal, kakšen bi moral biti ta pouk v ljudskih šolah. K debati se je oglasil tov. Alojzij Urbančič ter je dodal temu referatu, da mora zgodovina vzgajati tudi značaje. Tudi s tem referatom je bilo učiteljstvo zadovoljno ter pokazalo z burno pohvalo, da se popolnoma strinja z referentom.

K sklepu se predsednik iskreno zahvali mladima predavateljema ter želi, da bi se še večkrat oglasila.

Po predavanju sta gospod ravnatelj Bežek in gospod profesor Šubica odšla z učiteljskimi iz dvorane. Zdaj se je zopet nadaljevalo, kjer se je bilo pretrgalo zborovanje. Prvi se oglasil tov. Balič ter pojasni, kako neprijetno in nečastno je za učiteljstvo kobilice loviti ter predlaga, naj preskrbi v bodoče goriško učiteljsko društvo, da se ne bo več uporabljalo učiteljstva za nadzorstvo pri takem poslu, ker s tem trpi tudi šolski pouk. Za to skrbeti je pač poklicana občina! Dalje sporoči predsednik, da se je upravnistvo „Učitelj. Tovarša“ obrnilo na društvo s prošnjo, naj bi prispevalo z 10 K za „Učit. Tov.“ ki se ga oddaja nekaterim učiteljskim brezplačno ter s tem nekoliko pokrilo stroške. Predlog tov. Baliča, kakor tudi predsednika tov. Križmana, je bil soglasno sprejet.

Tov. Bajt nasvetuje, naj se zbira vse one številke klerikalnih listov, kjer blatijo napredno učiteljstvo, zbrane številke naj se hrani in potem skupno odpošlje na kompetentna mesta.

Slednjič se je prešlo k volitvam. Volilo se je z vzklikom.

Koj po volitvah se je konstituiral novi odbor tako le: Predsednik tov. Ignacij Križman, podpredsednik tov. Leopold Furlani, Jak. Rojic, blagajnik P. Plesničar, pevovodja A. Verč; odborniki: Amalija Jelšek, Doljak Kristina, Alojzij Urbančič, Fr. Mrmolja, Ant. Možina. Namestniki: Fr. Križman, Josip Urbančič, Urh Pavlica in Rih. Orel.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Srednješolski vestnik.

**** Angleščina na realnih gimnazijah.** Naučno ministrstvo je vposlalo dež. šolskim svetom novi provizorični učni načrt, po katerem se uvede angleščina kot drugi živi jezik na osemrazrednih realnih gimnazijah.

**** Umor na gimnaziji.** Iz Krajeve na Rumunskem javljajo, da sta se tam skregala in slednjič spoprijela dva petošolca, imenoma Konstantin Naiculescu in Mihael Konstantinescu. Razgrela sta se tako, da sta se začela pretepiti. Ko je pa Naiculescu videl, da nasprotniku ni kos, je potegnil nož in zabodel tovariša, da je na mestu umrl. — Zločinec je šel 15 let star.

Politiški pregled.

*** Zoper sedanjí načín velíkih vojaških vaj** namerava prestolonaslednik izdati poseben spis. Posebno bo nastopil proti operativnim pogreškom glede razdalje bojnega polja, pri razdelbi kolon in proti sedanjemu načinu kavalerskega patruliranja.

*** Nauki vojaškega škofa Belopotockega.** Vojški škof dr. Koloman Belopotocki je izdal postni pastirski list za vojake, v katerem razlaga, da mu je nad vse priprava za vojno in da se zato vojaki ne smejo pritoževati zoper slabo ravnanje bodisi pri predpostavljanih po časopisih ali potom poslancev v javnosti. Torej: v imenu vere naj izvrševati mučijo in trpinčijo vojake kakor hočejo, vojaki morajo vse pretrpeti in se nič pritoževati! Prevzvišeni

nauki vojaškega škofa dobe kajpada primeren odmev v sreih avstrijskih vojakov.

*** Cesar Franc Jožef in knez Nikola.** Cesar Franc Jožef je prejel od črnogorskega kneza Nikolaja o priliki obiska avstrijske eskadre v Baru zahvalo, na katero je cesar istotako presrečno odgovoril.

*** Finančna stiska na Češkem.** Na seji češkega dež. odbora se je sklenilo pod predsedstvom deželnega nadmaršala princa Lobkowitza odpustiti zaradi slabega deželnega finančnega položaja 280 bolnikov iz deželne blaznice. Ta sklep se tiče onih bolnikov, ki niso preveč slaboumni in nevarni obinstvu. Sklenilo se je tudi, pozvati dež. šolski svet, naj razmotri o odpravi neobligatnih predmetov na ljudskih šolah, s čimer bi se prihranilo 74.000 K. Končno se je tudi sklenilo, da se v drugem polletju ustavi izplačilo okrajnim šolskim fondom nakazanih 83 milijonov kron za učiteljske plače. Delo nemške obstrukcije naj torej plača — šolstvo!

*** Z volilno pravico na Pruskem** ljudstvo ni zadovoljno, ker je tako prikrojena, da ljudstvo ne nahaja v nji one pravice, ki mu gre. Zato se vrše demonstracije. V Berlinu so bile v nedeljo velike demonstracije, ki se jih je udeležilo 150.000 ljudi.

Učiteljski vestnik.

O principih organizacij.

Piše Branistan.

IV.

Preden preidem v podrobno razpravo o notranji ureditvi organizacij, naj pripomnim še par formalnosti, ki pa tudi napravljajo nepotrebne skrbi komu, ko vstopi v naše vrste — namreč, kako delimo naše organizacije. Pričenjam torej pri najvišjem, t.j. „Zveza avstrijskega slovanskega učiteljstva“, ki združuje v sebi napredne učiteljske organizacije Čehov, Poljakov in Slovencev. Tej organizaciji pripada tudi naša „Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, ki združuje v sebi napredna učiteljska društva na jugu. Ta „Zaveza“ se deli zopet v tri glavne dele, in ti so deželna učiteljska društva za Kranjsko, Štajersko in Primorsko. Ta deželna učiteljska društva se pa dele zopet po političnih-šolskih okrajih v okrajna učiteljska društva. (Na Koroškem se nimamo Slovenci učiteljskih društev.) Kdor hoče torej postati član učiteljske organizacije, mora vstopiti v okrajno učiteljsko društvo, plačati tu svoj letni donesek in delovati v smislu društvenih pravil, ki jih mora pa zahtevati od predsednika v vpogled. Predvsem je njegova moralna dolžnost, imeti naš stanovski in pedagoški list. Širiti mora druge naše liste. Podpirati mora našo gospodarsko organizacijo. Širiti mora kulturo in prosveto. Glavno mu pa mora biti prospeh šole, ker v nji lahko uveljavlja vsa naša načela. Člani okrajnih učiteljskih društev so torej tudi člani vseh nadrejenih društev.

Vsaka organizacija ima svoj smoter, tako imajo tudi naše organizacije svoj namen in smoter. In ker je smoter naše organizacije tako vzvišen, da ne koristi samo posameznim narodom, temveč se trudi hkrati za korist celokupnega človeštva, zato je nje socialni pomen tem večji in je naša organizacija tem vzvišenejša nad drugimi. O načelih, ki dajejo podlago našim stremljenjem, smo že govorili: naprednost, demokratizem in narodnost so torej naša načela, naše delo pa je, ki hočemo z njim ta načela izvesti in uveljaviti. Že iz tega lahko posnamemo, da nam ni organizacija sama namen, temveč nam je le sredstvo v dosegu smotrov.

Seveda je pa tudi predpogoj dobra in zdrava organizacija, ki ima jasen program in ima v dosegu smotrov trdna in zdrava načela; zato nam mora biti tudi skrb na izpopolnjevanju naše organizacije, zakaj tudi ona je podobna stroju, ki izvršuje temveč in temboljše delo, čimbolj je popolna. Princip, ki se tu uveljavlja, je princip delitve dela.

Kakor izvršuje pri stroju vsak člen ali del svoje delo, tako opravlja tudi v organizaciji vsak član svoje, sebi odmerjeno delo. In le, če je funkcija še tako neznatnega dela pri stroju popolna, le tedaj lahko deluje stroj s svojo veliko silo. In vijak, ki se nam vidi, da opravlja pri stroju tako neznatno delo in le tišči en del stroja k drugemu, je vendar neobhodno potreben za funkcioniranje stroja. Ta vijak je enakovreden z mogočnim batom, zakaj tudi njegovo delo je pripomoglo in je neobhodno potrebno za funkcioniranje stroja. Le ako je vsak še tako neznatno delo opravljač člen stroja točno na svojem mestu, lahko izvršuje stroj svoje veliko delo. Vsi deli stroja so z ozirom na potrebo enakovredni, zakaj delo vsakega je neobhodno potrebno za celoten uspeh; še tako neznatno delo se mora ceniti, zakaj en del tu ne more — z ozirom na delokrog — nadomestovati drugega in tudi ne eden brez drugega delovati in delati.

Tako tudi velika organizacija deluje uspešno le tedaj, če vsak član točno izvršuje svojo nalogo, če vsak član dela po svoji moči. In najsi bode delo, ki ga mora izvrševati kak član, navidez še tako neznatno, vendar je neobhodno potrebno, ker je delovanje organizacije le tedaj

popolno, če tudi ta član pridene k nji svoje delo. Tedaj tvori to delo važen del celote, in v tem oziru nam je paziti, da se ne bo omaloževalo izvrševanje kakega dela in se ga ne bo podcenjevalo.

Tovariš, ki si v smislu naše organizacije visoko in globoko med hribi storil, kar ti je bilo mogoče, verjemi, da imaš zasluge in si storil za organizacijo morda več kakor tvoj tovariš v mestu, o katerega delu so pisali vsi časopisi — česar o tvojem niso. Verjemi, da je bilo tvoje delo neobhodno potrebno in je enakovredno z drugim, ako hoče biti celokupno delovanje uspešno in popolno, ker upoštevati je potreba teren in razmere okolisa, v katerih ima kdo delovati. Zatorej naj te ne žali, če te ne časte na vse strani, misli si pa, da si ti ravno tako na mestu v svojem delokrogu, kakor on v svojem, ki se mu slučajno nudi širši delokrog in lažje pokaže svojo delozmožnost. Vsi ne moremo biti na enem mestu, zato nikake zavisti, ker dasi se vidi delo katerega tako malenkostno, je vendar tudi bistveni del pri podrobnem delu organizacije in ga zna ceniti le oni, ki je že na tem polju deloval in ve, kaj se pravi orati skalnato ledino — kaj je in kake so težave na začetku kakega dela.

Ta zavest, tovarišice in tovariši, to prepričanje naj nam bo sveto in ne bomo se zanašali več eden na drugega. Demokratizem naj preveže našo dušo in počutili se bomo domačega med seboj. Vsakdo naj ocenjuje delo svojega tovariša kot neobhodno potrebo za celoto in spoštovali se bomo med seboj. Seveda naj pa uvažuje tudi razmere in okoliščine, preden si upa izreči kritiko o delu svojega tovariša.

Princip delitve dela naj vam bo vedno pred očmi! Temu principu pa naj bo podlaga demokratizem in samozavest, s katere pomočjo bo znal ceniti in braniti pomen in važnost svojega dela tudi vsak posameznik, ki ga izvršuje in se ne bo čutil zapostavljenega, če se ga bo hotelo zapostavljati zaradi malega dela, ki mu ga je bilo mogoče v tem kraju in v tolikem času izvršiti.

Učiteljstvo kot humanen in socialen organ človeštva, pojmi, da smo vsi enakovredni članistvu in organizacije in vsi enakovredni člani družbe!

Delitev dela je torej pogoj uspehov organizacije. To delo se pa mora porazdeliti tako, da vsak član ve, kaj mu je opravljati, in da se dela udeležujejo — če le mogoče — vsi člani organizacije. Osebi je pa umevno, da pripadajo zmogljivejšim članom težavnejša dela in manjšim sposobnim lažja opravila. Pri nas je pa posebej poudarjati to, da nam je potreba deliti tudi delo po strokah, kar kogar bolj zanima in s čemer se več peča. Seveda pa mora biti vsakdo pripravljen, da prevzame, če je potreba, kakršnokoli delo; zakaj nobeno, navidez še tako neznatno delo se ne sme podcenjevati, ker obstoji velika večina dela v pripravi, ki same ne kažejo nikakih uspehov, pa so vendar neobhodno potreben del celotnega dela, ki vodi do uspehov.

Osebi je pa umevno, da mora imeti vsaka organizacija tudi vodstvo in da je za to delo porabljeni najzmogljivejši, najvestnejši in najdelavnejši moči. Od vodstva je odvisna funkcija organizacije; a nikakor iz tega ne sledi, da mora vodstvo samo vse delati, temveč je vsak član dolžan pomagati vodstvu pri vodstvenih poslih in točno izvršiti, kar mu naloži vodstvo. Čeravno pa vodstvo stoji nad drugimi člani, vendar je pa tudi ono dolžno pokoriti se načelom organizacije in sklepom večine. Tudi ono nima v tem nikakih izjem, temveč je strogo podvrženo kritiki članov.

Če je vodstvo od zunaj napadeno, so z njim prizadeti vsi člani in so dolžni ga braniti; če pa je kak član napaden, je z njim napadeno vodstvo — seveda v zadevah, ki imajo stika s stanom in organizacijo, torej je potreba tu strogo razločevati tipične slučaje in privatne zadeve — in je dolžno ga braniti.

Za uresničenje svojih namenov ima pa vodstvo samo eno sredstvo na razpolago, in to je — delo. Če je torej delo organizirano tako, da po principu delitve dela opravlja vsak član svoje sebi odmerjeno delo, tedaj lahko dosega organizacija svoj smoter.

Namenoma prihajamo šele sedaj z definicijo organizacije, ker nje bistvo razume vsakdo šele tedaj, če je že prej prmišljeval o nje poedinih delih in slučajih: Organizacija je celota poedincev, ki imajo individualno mišljenje, čuvstvovanje in voljo in katere prvi pogoj je, da se poedinci tega skupnega smotra zavedajo; vsak poedinec mora vedeti, kaj hoče, kerskupni smoter je prvi pogoj za postanek organizacije.

Ko je pa organizacija zasnovana, ji je potreba vztrajnega dela, ker le z delom dosega smoter in le v tem obstoji njeno življenje. Še enkrat pa moramo poudarjati, da ni procvit organizacije odvisen samo od vodstva, temveč je v pretežni večini odvisen od dela poedincev. Rakrana naših in specialno naše organizacije je pa to, da se trudijo povsod samo nekateri, dokler duševno in telesno ne opešajo, pretežna večina pa je brezdelna in se okrišča z delom teh.

Ni torej dovolj, če pristajata na društveni program — tudi še ni dovolj, da se v društvu sklene, to in to je izvršiti in naj se stori;

temveč je potreba, da se preide od sklepov k smotrenemu delu. Seveda pa je potreba prej premisliti, če so načrti izvedljivi in da je uspeh dela zavisen mnogokrat od okolnosti, v katerih živimo. Zato je obsebi umljivo, da je potreba razmere, ki v njih organizacija deluje, dobro poznati in presoditi; vedeti nam je potreba, katere okolnosti njeno delo pospešujejo ali ovirajo.

Do vas, tovariši in tovaršice, se obračamo; do vas, da nas boste razumeli; do vas, da nas boste spoznali; do vas, da nas boste sodili. Preden nas pa obsodite, vas spominjam na rek, da se ne boste sklicevali na sedanje razmere, da ne bo to povod vaši brezdelnosti ali celo nestanovitnosti: „Bodimo boljši in boljše bo in boljše se nam bo godilo!“ (Konec.)

Nujno vprašanje.

Kdaj dobi kranjsko učiteljstvo uradno obvestilo, kaj je sklenil deželni zbor v zadnjem zasedanju v njegovo korist? — Ali je tu na mestu — polževa hoja?!

Kranjske vesti.

—r— Osebnosti. Prov. učiteljica Henrijeta Kosova pride v Orni vrh nad Idrijo. Učiteljska kandidatinja Ernestina Rozmanova je nameščena kot prov. učiteljica za Spodnji Logatec namesto na dopustu se nahajajočega nadučitelja Josipa Turka. — Na štirirazrednici v Mokronogu je provizorično nastavljen suplentinja Angela Kuhljeva.

—r— Iz Simon Gregorčičeve javne ljudske knjižnice se je izposodilo meseca februarja 2434 knjig, 249 več ko meseca januarja in 848 več kakor meseca februarja leta 1909. — Največ se je izposodilo 1. dne 168 knjig in najmanj pa 17. februarja 56 knjig. Povprečno se je vsak dan izposodilo 105 knjig. Novih legitimacij se je izdalo meseca februarja 56. Skupno število vseh obiskovalcev znaša konec februarja 1146. — Knjižnici je prirastlo v celem 75 novih knjig, in sicer 44 slovenskih, 26 nemških in 5 hrvaških. — Število vseh knjig v knjižnici je 2963.

—r— Iz Trbišča na Dolenjskem nam pišejo: V nedeljo, dne 17. februarja t. l., smo se sešli letos že tretjič na roditeljskem sestanku. Bilo nas je toliko kot še nikdar prej. Prostorna učna soba I. razreda je bila do zadnjega kotička polna. Predvsem nas je razveselila jako častna udeležba mož. Tov. nadučitelj A. Skulj je govoril o škodljivosti alkohola. Predavanje je pojasnjevala učiteljica tovaršica A. Troštova s skriptičnimi slikami. V naših vinorodnih krajih je alkoholno vprašanje precej košljiva stvar, zato treba velike pozornosti, da ne zadene človeka na odpor. V takem slučaju je zlasti priporočljiv skriptikon z dobrimi slikami. So pa tudi žalostni prizori alkoholi in njegove sestrane družine mnoge ganili do solz. — Nekaterim gotovo ni bilo povšeč, pa kdo more vsem ljudem ustreči! Zavedajmo pa se, ako hočemo vgojiti dobro in pošteno mladino, moramo jo obvarovati alkohola, ki je strup. Po kratkem odmoru smo poleteli na Dunaj v cesarjev grad Schönbrunn. Tov. nadučitelj nam je bil tolmač, a tov. učiteljica nam je razkazovala razne sobane in parke, da smo slednjič dospeli do menažerije. — Tu smo videli raznovrstne živali tujih pokrajin. Prav žal nam je bilo, da smo se morali posloviti. Ozrli smo se še zadnjič na visoki zvonik sv. Štefana. Veseli in zadovoljni smo se razšli v nadi, da se skoro snidem na četrtem roditeljskem sestanku. Sestanek je posetilo učiteljstvo iz Trebnega, domači župnik Vidmar in predsednik kraj. šol. sveta g. Fr. Prijatelj.

Štajerske vesti.

—š— Štajerski dež. šol. svet je sklenil ustanoviti v slovenskem Hrastniku nemško enorazrednico in odobril, da se sulferajnska šola v St. Lenartu izpremeni v trirazrednico. Živimo pač v Bienerth-Sturghkovi dobi!

—š— Večer malih priredi ženska podružnica Ciril-Metodove družbe za Ptuj v Narodnem domu dne 13. marca 1910 točno ob 7. uri zvečer. Večer obsega govor, deklamacije ter dve igri „Prijatelj“ in „Prijatelj mladine“. Vstopnina je namenjena v prid Ciril-Metodovi družbi.

—š— Za naslednika J. Schmoranzerja kot okrajnemu šolskemu nadzorniku v okrajih Maribor, St. Lenart in Slov. Bistrica pride s 1. septembrom t. l. po zatrdilu graške „Tagespost“, ki pravi, da to ve iz zanesljivega vira, mož, ki je „nationalen wandfrei“. Pri znanih naših razmerah tudi drugega pričakovati ni, da bo to — Nemec!

—š— Zadnja imenovanja deželne šolskega sveta. Za nadučitelja na nemških razredih krčevinsko-leitersperske ljudske šole je imenovan nadučitelj v Pobrežju Tomaž Wernitznik, na slovenskih razredih Ferdinand Reich; za nadučitelja v Žičah Techutschek, v Središču Anton Kosi. — Za def. učitelja, oz. učiteljico v Zidanem mostu Al. Bučar iz Dobrne, v Trbovljah-Vodah prov. učiteljica Ana Gorjupova v St. Lovrencu na Dravskem polju prov. učitelj J. Zel. — Prestavljen je nadučitelj Simen Vodenik iz St. Jurja ob Pesnici v Limbuž in učiteljica Tina Bregantova iz Središča v Ko-

njice. — Upokojenemu učitelju v Sv. Križu pri Slatini Francu Wesiaku se je izreklo priznanje. — Deželni šolski svet je izrekel enorazredni hrastniški nemški šoli pravico javnosti.

—š— Nemški klerikalci in slučaj Schmoranzera. „Nar. Dnevnik“ piše: Nemški klerikalni listi ostro obsojajo nacionalno gonjo proti Schmoranzermu in pravijo, „da se ne da tu nič več doseči“. Naravno: ako se uresniči vest, da pride na Schmoranzermovo sedanje mesto Nemec, nam je Slovincem s tem že itak zadana več ko dovolj težka rana in je za enkrat po mnenju nemških klerikalcev zadosti. Opozarjamo še enkrat slovenske merodajne kroge na to zadevo.

Goriške vesti.

—g— Iz seje c. kr. okr. šol. sveta za goriško okolico. Vzela so se v znanje uradna naznanila, med temi, da je potrdil dež. šolski svet ustanovitev enorazrednice za Gorjače-Malove, Kostanjevica-Ukanje in Šeberjak. Dovolila se je prva petletna blazici in četrta Leban Karolini. Dovolilo se je več dopustov zaradi bolezni ter namestitve suplentinje. Dovolilo se je dve podpori, en predjem in razdelilo 1000 K nagrad za šolske vrte. Dve prošnji za razširjenje v trirazrednico, oz. štirirazrednico se je odstopilo pomnoženemu odboru s priporočilom. Likvidiralo se je razne račune ter dovolilo poprave.

Istrske vesti.

—i— Istrski deželni šolski svet. Ravnatelj ital. učiteljstva v Kopru, Anton Larcher, je imenovan članom istrskega dež. šol. sveta za ostali čas tekoče funkcijske dobe.

—i— Odlikovanje. Minister za uk in bogočastje je podelil naslov ravnatelja voditelju ljudske šole na Voloskem, Franu Uršiču, povodom njegovega stalnega upokojenja. Čestitamo!

Splošni vestnik.

Učiteljica in gospodinjstvo. Nimam namena odgovarjati člankom tovaršice o celibatu, dasi sa mi ravno ti dali povod k mojemu stavku. V enem teh člankov je neka tovaršica mnenja, da so učiteljice le naj moži in postane žena, ker le tako, če sama izkusi, zamore poučevati dekleta ljudske šole v gospodinjstvu, oz. materinstvu. Koliko učiteljice pa je, ki same ne umejo ničesar ne o tem in ne o onem, ko postanejo žene in se morajo še pustiti poučevati. Kako naj tedaj poučujejo druge? Zatorej, da na kratko povem, bi se naj bodoče učiteljice že na zavodu pripravljale na poklic za slučaj, da postanejo žene in matere. Kakor se uče na moških zavodih učiteljski pripravniki o kmetovalstvu, tako naj bi se na ženskih zavodih poučevala dekleta v gospodinjstvu, oziroma materinstvu. Tako bodo šele zmogljive poučevati ljudskošolske učenke in istem predmetu. In sicer naj bodo za ta predmet tudi na ljudski šoli odločene posebne ure. Da je ta pouk epohalnega pomena za povzdigo izobrazbe preprostega ljudstva, bi pokazali večletni poizkusi. Le začetki je treba. Vem, da bi se lahko o tej stvari pisale dolge razprave, pa to prepuščam drugim, starejšim in bolj izkušenim tovaršicam in tovaršicam. B---a.

Igrokaz. Kakor znano, prinaša „Zvonček“ večkrat igrokazne prizore. Seveda so ti zato, da jih uporabljamo. Pa kako jih naj uporabljamo, da bodo obrodili dober sad? Poizkušala sem že enega teh igrokazov z učenci uprizoriti, pa zapazila sem več nedostatkov, zato sem opustila. Morda mi bo lahko kateri izmed cenj. tovaršic ali tovaršic odgovoril na vprašanje, kako naj te igrokaze v šoli uspešno uporabljamo?

Novi kolki. Opozarjamo, da postanejo kolki izdaje iz l. 1908. z 31. marcem neveljavni, in bo treba trgovske knjige, menice in račune dati nanovo uradno vidirati, in sicer do 1. apr. 1910. Stari kolki se še lahko zamenjajo do 31. maja, pozneje so pa sploh neveljavni.

Odobrenje žirovnikovih „Narodnih pesmi“ za šolsko mladino pričakujemo vsak čas. Toliko časa prosimo počakati z naročanjem.

Učiteljska tiskarna.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovaršice: Jakob Furlan iz Ljubljane; Janko Likar iz Ljubljane; Pavla Buh, M. Kavčič, Anica Tomec in Marija Rupnik, vse iz Idrije; M. Brezovar, A. Lunaček in M. Trost, vsi iz St. Ruperta na Dolenjskem; Marica Čižigaj iz Pečin pri Slapu ob Idriji; Albin Miklavčič iz Smasta pri Kobaridu; Anton Petriček iz Žalca; Ljudevit Žerjav iz Brezovice v Istri; Bogomila Volaričeva iz Sentviške gore na Goriškem; Anton Leban iz Komna; Anton Marčelj iz Materije; M. Ourk z Razdrtega na Notranjskem; Angela Gerčar iz Zameška pri Raki; M. Tramšek, Ivana Tramšek, A. Daneu in L. Petrič, vsi iz Sromelj pri Brežicah; Pet. Jan. Ipavie iz Svetega pri Kemnu; Franjo Rigler iz Hotiča; Andrej Ovar iz Vel. Poljan; Jos. Zemljčič od D. M. v Brezju pri Mariboru; Zdravko Mikuz, Marica Barle

in Angela Zure, vsi iz Prečine pri Rudolfem; Roza Pichler iz Grosupljega; Ivan Kalan iz Velesovega; Anton Možina iz Berij na Goriškem; Gregor Leonardis iz Krvavega potoka v Istri; Alojzij Račič iz Boštana; Rudolf Zoré iz Predoselj; Matko Bartel in Ana Erzinova iz Semiča; Hinko Legiša iz Skofelj; Fran Miklavčič iz Livka; šolsko vodstvo iz Sv. Marjete ob Pesnici (5 K); Angela Čendom in Fr. Jereb iz Ospega; Ana Mally in Fran Luznar iz Primskovega; Ivan Paulšek in Maks Smole iz Račjega na Štajerskem; August Korbar in Lona Dolinšek iz Preserja; Ivan Kuhar iz Krtine; Ferdinand Juvanec, Leopold Kopač, Albin Stritar, Vinko Zaletel, Marija Peteros in Evgenija Kalan, vsi iz Postojne; Valentin Ivanuš, Fanika Juvanec in Adela Pogorelec iz Velike doline; Peter in Viljmina Repič iz Unca; Josko Bergant iz Turjaka; Rudolf Horvat in Marica Dogvan iz Zagorja na Notranjskem; Pavla Hmelak iz Poljubinja pri Tolminu; Josip Žirovnik, Franja Strle in Ana Zevnik iz Gorij; Anton Maslo iz Pasjaka v Istri; Olga Miklavčič iz Idriškega pri Kobaridu; Olga Schmeidek iz Rov; Josip Gorišek iz Dubli pri Črnomlju; Anton Sila in Marija Habe iz Brusnic pri Rudolfem; Ivan Benedičič, Marija Benedičič in Fani Čerov iz Skočjana pri Mokronogu; Ivan Semrl iz Lesece; Fanči Grošelj iz Krašnje; Ivan Pezdich, Fran Ivanc, Vilibald Rus in Alojzij Novak, vsi iz Kranja; Fran Lavtižar in Marija Fajdiga iz Smartnega pod Šmarnogoro; Ivan Kutnar iz Žužemberka; Marica Repič iz Dol. Trebuša; Anton Krmac iz Vipolž; Janko Muren iz Drašče; Luka Knific iz Trstenika; Anton Žibert iz Ježice; Srečko Mahor iz Makol na Štajerskem; Angela Trost in Julij Slapšak iz Vodice; Stipko Ferluga iz Opčin s tem-le besedilom:

Blagovoli kron deset
v kaso za konvikt sprejet;
zraven pa beseda ta
pride mi iz dna srca:
„Kdor ml. daje kroni dve,
živja dneve naj krasne!“
Stefan, Jože, Openke.

Konfiscirani narodni kolek. V Gradu so razveljavili razsodbo ljubljanskega dež. sodišča, ki je razveljavilo konfiskacijo kolka „20. IX.“ ter torej konfiskacija ostane veljavna. Domovina je rešena!

Naš rojak dr. Boris Zarnik je imel 7. marca na vseučilišču v Würzburgu javno inavguralno predavanje in disputacijo, na kar postane docent würzburgskega vseučilišča.

Na drugi milijon Češke šolske Matice je do 4. t. m. bilo nabranih 13.202 K 36 vin. Roseggerjev fond je že zbran. Podpisan je zadnji tisočak in je torej zbranih dva milijona kron za „Schulverein“.

100.000 K „Legi Nazionale“ je zapustil nedavno v Splitu umrl odvetnik Henrik Čiudinca.

J. V. Havliček a bratr v Podčrbradech (Češko), slavnoznani leta 1887 založeni izvozni dom modnega in platnenga blaga, pošilja na zahtevo novo sestavljeno zbirko novosti, spomladnih in letnih, modnega blaga in sukna za dame in gospode, blaga za kostume, obleke in bluze, najboljšega zefira, priznana najboljšega platna, opreme za neveste, najzvrstnejših damastov, raznih tkanin, namiznih in kavinskih garnitur, brisač, robecev itd. Priporočamo to realno in solidno češko podjetje najtopleje učiteljstvu. Pri sklicevanju na naš list pošilja vzorec brezplačno.

Iz slovanskih pokrajin.

○ Etnografsko razstavo v Zagrebu mislijo prirediti l. 1911. na iniciativo hrvaške sokolske zveze. Te dni se vrši tozadevna anketa strokovnjakov.

○ 50letnico pisateljskega in zdravniškega delovanja je praznoval 6. t. m. v Belgradu srbski politik, pisatelj in zdravnik dr. Vladan Gjordjevič. Slavnosti so se med drugimi udeležili akademija znanosti, naučno ministrstvo in društvo zdravnikov.

○ Grof Ivan Drašković, znani hrvaški velikaš in član ogrske magnatske zbornice, je v 67. letu starosti v nekem sanatoriju na Dunaju umrl.

○ Prof. dr. Otokar Hostinsky, slavni češki muzikalni estetik, je umrl v Pragi dne 19. pret. m. Pokojni profesor je spisal več estetičnih razprav, tako n. pr. „Vera in umetnost“, „O najstarejših sledih evropske umetnosti“, „Darvin in drama“. Strokovnjak pa je bil v muzikalni estetiki in je glasbi Smetane pripomogel do popolne zmage.

○ Poljaki v Moskvi. Po statistiki minolega leta živi v Moskvi 18.620 Poljakov, dočim jih je bilo pred petimi leti le 3700.

○ Prvi slovaški dnevnik je prišel izhajati v Budimpešti z imenom „Slovenský denník“. Urednik mu je znani slovaški rodoljub Hodža.

○ Jubilej slovaških „Narodnih Novin“. Letos se dovršuje petdeseto leto, od kar so priče izhajati „Pešt-Budimske vedomosti“, ki so pozneje sprejele ime „Narodne novine“ in se preselile v Turčanski St. Martin, središče slovaškega duševnega življenja. Ta list je bil dolgo ognjišče slovaški politiki in kakor tak je moral pretrpeti najhujša preganjanja in šikane od strani Madjarov. A vzdržal se je vendarle.

○ Strupene kače v Bosni in Hercegovini. Glasom uradnega izkaza bosanske deželne vlade je bilo leta 1907. ubitih 9741 strupenih kač. Pičenih pa je bilo istega leta 206 ljudi in 9141 živali; umrlo je od teh 8 oseb in živali je poginilo 2041. Zaradi tolikih nesreč je vlada razpisala nagrado 50 stotink za vsako strupeno kačo glavo, in uspeh je bil presenetljiv: samo leta 1909. je vlada za 271.685 glav plačala kmetom 135 8a2 K 50 st.

Razgled po šolskem svetu.

— Germanizacija na Hrvaškem. Po statističnih podatkih iz leta 1909. je bilo lanske leto na Hrvaškem 32 nemških šol, in sicer 16 javnih, 10 konfesionalnih. — Pravkar je hrvaška vlada dovolila, da se osnuje v Zagrebu samem nemška višja ljudska šola. Nemški živelj na Hrvaškem se torej, kakor je razvidno iz teh podatkov, silno krepi in če pojde tako naprej, bo imela Hrvaška v najkrajšem času svoje nemško vprašanje.

— Učiteljica, žrtev spiritizma. Iz Kojetina na Moravskem poročajo: Tukajšna učiteljica Pacholikova, ki se je veliko pečala s spiritizmom, ter je bila navzoča že na mnogih spiritističnih sejah, se je pustila hipnotizirati, da bi mogla govoriti s svojim ljubimcem. Ko se je zopet prebudila, so se pojavile sledi slaboumnosti, da so jo morali odvesti v blaznico v Kromeriz.

— 988.236 K 89 stot. imajo že Čehi nabranih za svoj milijonski dar „Osrednji šolski Matici“.

— Pravno fakulteto v Cetinjah hoče ustanoviti knez Nikola. Bila bi to ne toliko znanstvenega, kolikor praktičnega pomena: vzgojevati in izobraževati državne upravne uradnike. Predavalo bi se: narodno gospodarstvo, upravno pravo, kazensko pravo, sodni red in državno pravo. Slušatelji bi smeli biti državni uradniki, ki so dovršili najmanj nižjo srednjo šolo. Profesorje bi poklicali iz Rusije.

— Praktičen pouk v čilkaških šolah. V Grahamovi višji šoli, ki jo obiskuje 562 učenk in učencev, so nedavno poučevali otroke, kako je mogoče iz cenejšega mesa napraviti okusne jedi ali pečenke in kako treba rezati meso. Učiteljice so najprej narekemale otrokom velik popis o pripravljajanju jedil iz mesa, nakar je prišel v šolo mesar, oblečen v belo obleko. Pripeljali so mu obilo mesa in potem je otrokom razkazoval, kako je treba rezati meso. Pri tem se je razrezalo toliko mesa, da bi zadostovalo za deset rodovin, in sicer za vsako po deset funtov. Meso so potem razdelili med one otroke, ki so najboljši pri pouku.

Z gospodarskega polja.

— Zavarovanja brezposelnih na Danskem. Število uradno priznanih podpornih blagajnic je od 34 v letu 1907/08. s 64.789 moškimi in 5560 ženskimi zavarovanci na Danskem naraslo v letu 1908/09. na 44 blagajnic z 77.202 moškimi člani. V obeh poslovnih letih so imele te podpore blagajnice 213.124 kron in 1.335.006 dohodkov; v zadnjem letu je vstetilih 150.083 K državnih in 84.546 K občinskih prispevkov. Izdatki so narasli v istem času od 238.267 K na 1.447.526 K. Čisto imetje izkazuje konec leta 1908-1909. 901.564 K. Državna podpora je znašala za drugo leto 576.159 K. Brezposelnih v strokovnih društvih je bilo leta 1906. — 306.863, leta 1907. — 282.282 in leta 1908. — 727.830. Skrb za brezposelne se torej v primeroma malih razmerah dežele ugodno razvija.

— Čebelarstvo razstavo v večjem obsegu otvora meseca maja na Dunaju. Ali se zanjo zanimajo tudi slovenski čebelarji?

Raznoterosti.

× Čez devet let se je vrnil deček. Pred nekaj dnevi je prišel v Milan krog 15letni deček, ki je pripovedoval na policiji, da je ušel neki madjarski ciganski družbi, ki ga je pred devetimi leti staršem ugrabila. Konstatiralo se je po daljnih poizvedovanjih, da je deček sin Drag. Simona iz Biseglie. Ko se je deček nato povrnil k staršem, je čakala v Bisegli njegov prihod velikanska množica ljudi, krog 20.000. Vse ljudstvo je jokalo ganjenosti, ko je oče takoj, ko je sin izstopil iz vlaka, ga prepoznal in ga v silni radostni razburjenosti objemal brez konca in kraja. Nato je vsa množica spremljala voz, v katerem sta se peljala oče in sin, v mesto do Simonove hiše. Tam je iz okna gledala siva ženska — mati dečkova, ki je tekom zadnjih devet let od skrbi in žalosti osivela. Takoj, ko je deček stopil iz voza, ga je prepoznala.

× Koliko nikotina obsegajo avstrijske smodke in svačice. Potom kemične analize v tobačni tvornici v Heimburgu se je dognalo, da obsega nikotina: rosita 0-97, operas 1-28, portorika 1-29, britanika 1-38, kuba 1-59, trabuka 1-73, regalitas 1-76, viržinka 2-60 in ces. viržinka 3-20%; dalje: drama 1-32, štambul 1-60, mil 1-69, ogrska 1-78, virginija 1-94, šport 1-98, dama 2, memfis 2, sultan 2-03, hercegovina 2-23%